

Nr 121.

Godkänd av första kammaren den 29 mars 1935.

Godkänd av andra kammaren den 29 mars 1935.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts propositioner angående inrättande av statens allmänna fastighetsfond samt med förslag till inkomst- och utgiftsstat för fonden för budgetåret 1935/1936.

(Statsutskottets utlåtande nr 51.)

Till Konungen.

I den till riksdagen avlåtna, den 4 januari 1935 dagtecknade propositionen, nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1935/1936 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde varda riksdagen förelagd, till ersättning till statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1935/1936 såsom förslagsanslag beräkna följande belopp:

under andra	huvudtiteln	kronor	853,100
»	tredje	»	»	635,300
»	fjärde	»	»	309,600
»	femte	»	»	5,361,900
»	sjätte	»	»	151,800
»	sjunde	»	»	271,000
»	åttonde	»	»	3,512,000
»	nionde	»	»	659,000
»	tionde	»	»	339,900
»	»Riksdagen och dess verk m. m.»	»	88,700.

Därefter har Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåten, den 15 februari 1935 dagtecknad proposition, nr 114, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för sistnämnda dag föreslagit riksdagen *dels* besluta om inrättande från och med den 1 juli 1935 av en särskild fond, benämnd »Statens allmänna fastighetsfond», för redovisning av staten tillhöriga fastigheter i huvudsaklig överensstämmelse med de av departementschefen i statsrådsprotokollet angivna grunderna,

dels ock till Ersättning till statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1935/1936 anvisa följande förslagsanslag, nämligen

under andra	huvudtiteln	kronor	853,200
»	tredje	»	634,700
»	fjärde	»	309,600
»	femte	»	5,362,000
»	sjätte	»	177,300
»	sjunde	»	271,000
»	åttonde	»	3,512,000

Förslag till inkomst-

Statens allmänna

för budgetåret

Inkomster.

Ersättning för till statsmyndigheter upplåtna lokaler.

Fångvårdsstyrelsens delfond	590,100	
Utrikesdepartementets »	473,000	
Medicinalstyrelsens »	4,020,400	
Byggnadsstyrelsens »	7,123,900	12,207,400

Hyror för till enskilda upplåtna lokaler.

Fångvårdsstyrelsens delfond	155,000	
Utrikesdepartementets »	50,000	
Medicinalstyrelsens »	875,000	
Byggnadsstyrelsens »	388,300	1,468,300

Säger för inkomster kronor 13,675,700.

under nionde	»	»	659,000
» tionde	»	»	339,900
» huvudtiteln XIII. Riksdagen och dess verk m. m.	»		»	88,700.

Vidare har Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåten, jämväl den 15 februari 1935 dagteknad proposition, nr 115, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att godkänna följande förslag till inkomst- och utgiftsstat för statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1935/1936:

och utgiftsstat för

fastighetsfond

1935/1936.

Utgifter.

Reparations- och underhållskostnader m. m. för fonden tillhörande fastigheter.

Fångvårdsstyrelsens delfond	285,000	
Utrikesdepartementets »	146,400	
Medicinalstyrelsens »	900,000	
Byggnadsstyrelsens »	1,243,500	2 574,900

Avsättning till förnyelsefond.

Fångvårdsstyrelsens delfond, förslagsvis	100,100	
Utrikesdepartementets » , förslagsvis	94,500	
Medicinalstyrelsens » , förslagsvis	1,141,500	
Byggnadsstyrelsens » , förslagsvis	1,297,200	2,633,300

Hyresutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler.

Fångvårdsstyrelsens delfond, förslagsvis	100	
Utrikesdepartementets » , förslagsvis	45,600	
Medicinalstyrelsens » , förslagsvis	100	
Byggnadsstyrelsens » , förslagsvis	443,900	489,700

Överskott.

Fångvårdsstyrelsens delfond	359,900	
Utrikesdepartementets »	236,500	
Medicinalstyrelsens »	2,853,800	
Byggnadsstyrelsens »	4,527,600	7,977,800

Säger för utgifter kronor 13,675,700.

I anslutning till de synpunkter, som vid skilda tillfällen gjorts gällande och vilka kommit till uttryck även från riksdagens sida, har riksdagen i likhet med departementschefen funnit det önskvärt, att en omläggning av redovisningen och bokföringen i fråga om statens fastigheter äger rum. Enligt riksdagens mening måste det därvid betraktas såsom en fördel, att detta kan ske på sådant sätt, att därmed icke blott vinnes en fullständigare redovisning i rikshuvudboken av statens i fast egendom nedlagda kapital, utan därjämte samtidigt åstadkommes en i själva riksbokföringen inordnad redovisning av detta kapitals avkastning. Riksdagen är jämväl av den uppfattningen, att en lämplig åtgärd får anses vara, att de fastigheter, vilka för närvarande icke redovisas i rikshuvudboken, sammanföras till en särskild fond, statens allmänna fastighetsfond, vilken i budgettekniskt hänseende skulle behandlas såsom en produktiv fond enligt de principer, som gälla i fråga om det i affärsverken nedlagda kapitalet. Förutom vinsten av att såväl inkomster som utgifter jämte fondens kapitalbehållning härigenom komma tillsynes i rikshuvudboken, ernås genom den föreslagna anordningen en enhetlig uppskattning av hyreskostnaderna för de lokaler, som disponeras av statens verk och myndigheter. Då för närvarande i budgeten ingå allenast utgifterna för av statsverket förhyrda lokaler, skulle åter genom det framlagda förslaget erhållas en redovisning av de uppskattade hyreskostnaderna även för de lokaler, vilka statsverket disponerar i egna fastigheter. I detta hänseende innebär förslaget ett fullständigande i viss mån av den redovisning av ämbetsverkens utgifter, som genomförts i och med den vid 1934 års riksdag beslutade ändrade uppställningen av riksstatens utgiftssida.

Beträffande sättet för redovisningen av statens fastighetsbestånd kunna givetvis olika synpunkter göras gällande. Vid bedömandet av detta spörsmål har riksdagen ansett sig böra godkänna de av departementschefen framlagda allmänna grunderna i detta hänseende, enär dessa synas bäst ansluta sig till nu tillämpade budgetprinciper samtidigt som de synas innefatta en tillfredsställande rationalisering i fråga om bokföringen av statens fastigheter. Riksdagen utgår emellertid från att det nya bokföringssystemet icke kommer att föra med sig någon saklig ändring i fråga om dispositionen av de för fastigheternas underhåll avsedda medlen. Av det framlagda förslaget synes också framgå, att departementschefens avsikt är — vilket närmare framgår av det vid propositionen nr 115 fogade statsrådsprotokollet — att årligen för riksdagen framlägga specificerat förslag till inkomst- och utgiftsstat för statens allmänna fastighetsfond. Riksdagen anser sig jämväl kunna utgå från, att vederbörande myndigheter icke skola erhålla i någon mån friare dispositionsrätt rörande denna fonds medel, däri inbegripet de i förnyelsefonden ingående medlen, än som tillkommer affärsverken.

Vad därefter beträffar detaljerna i det framlagda förslaget framgår av vad som anförts, att departementschefens avsikt är att å fastighetsfonden skola successivt till redovisning överflyttas i stort sett samtliga sådana fastigheter, vilka kunna lämna en i penningar uppskattningsbar avkastning.

För närvarande hava endast en del av dessa fastigheter föreslagits skola redovisas å fonden. Detta tillvägagångssätt ävensom den föreslagna anordningen med den allmänna fondens uppdelning i delfonder för de särskilda förvaltande myndigheterna synes på ett praktiskt sätt underlätta förvaltningen och redovisningen.

Beträffande värdesättningen av fondens fastigheter vill riksdagen framhålla, att, även om allt för ofta förekommande jämkningar i värdena knappast kunna anses behövlige, erfarenheten har visat, att uppmärksamhet måste ägnas däråt, att värdena stå i riktigt förhållande till prissättningen av likartade fastigheter i enskild ägo. Riksdagen har i detta sammanhang velat erinra därom, att en del av de byggnader, som redovisas under fastighetsfonden, icke rättsligt sett äro att anse såsom fast egendom. Då statsverket emellertid svarar för deras förvaltning och underhåll, hava de i allt fall upptagits under fonden. Detta kan givetvis icke innebära någon förändring i denna egendoms rättsliga ställning.

Det förslag till inkomst- och utgiftsstat för fonden, vilket nu framlagts för riksdagen, föranleder icke till någon erinran från riksdagens sida. I samband härmed vill emellertid riksdagen betona önskvärdheten av att vissa riktlinjer rörande användningen av de förnyelsefondsmedel, som ingå i staten, måtte föreläggas riksdagen. Mot beräkningen tillsvidare av en genomsnittlig avsättning till förnyelsefonden av $1\frac{1}{2}$ procent av byggnadsvärdet har riksdagen icke något att erinra liksom ej heller mot att förnyelsefondsmedlen mot räntegottgörelse placeras i riksgäldskontoret.

Vidare har riksdagen uppmärksammat, att departementschefen uttalat, att anslag till kapitalökningen å fastighetsfonden i likhet med motsvarande anslag till affärsverksfonderna normalt skulle kunna anvisas av lånemedel. Detta innebure i realiteten enligt departementschefens mening, att täckning helt beredd å skattebudgeten för statens med fastighetsanskaffningen förbundna kostnader, ehuru dessa kostnader i så fall icke komme att upptagas såsom engångsanslag, utan utgifterna i stället fördelades över ett större eller mindre antal år. Detta borde dock ej hindra, att i särskilda fall eller under andra statsfinansiella förhållanden än de nuvarande det kunde befinnas påkallat, att anslag till kapitalökning för fastighetsfonden utginge av skatte-medel. Riksdagen har här velat erinra därom, att statens byggnader — med undantag givetvis för dem, som tillhöra affärsverken — i allmänhet tidigare plägat uppföras med anlitan av skattemedel, men att lånemedel i viss utsträckning måst, särskilt under de senaste årens svåra finansiella förhållanden, tagas i anspråk för detta ändamål. Den princip, som tidigare vunnit tillämpning att genom skattemedel finansiera sådana byggnadsföretag, som nu skola upptagas till redovisning å fastighetsfonden, synes riksdagen hava varit till fördel i flera avseenden och bör i största utsträckning även i fortsättningen upprätthållas. Enligt riksdagens mening måste det betonas, att vid bedömandet av ifrågavarande spörsmål riksdagen under alla förhållanden framdeles liksom hittills skall hava fria händer att anlita det finansierings-sätt — skattemedel eller lånemedel — som med hänsyn till omständigheterna

och det ekonomiska läget får anses vid varje tillfälle vara det lämpligaste. Såsom departementschefen jämväl framhållit böra utgifterna för sådana kostnader som ombyggnad av äldre byggnader — vilka med hänsyn till sin natur rätteligen borde bestridas av förnyelsefondsmedel, om sådana funnes tillgängliga — utgå av skattemedel. Enligt denna uppfattning skola anslag till exempelvis inredande av värmeledning m. m. i äldre fastigheter finansieras med anlåtande av andra statsinkomster än lånemedel. Riksdagen ansluter sig till vad departementschefen härutinnan anfört och vill för sin del understryka, att frågan om sättet för dessa anslags finansiering givetvis icke inverkar på lösningen av spørsmålet om fastighetsbokföringens lämpliga ordnande och dess inverkan på budgeten.

Slutligen vill riksdagen i anslutning till vad som här ovan anförts framhålla önskvärdheten av att för framtiden i samband med de tabeller, som komma att av riksräkenskapsverket uppgöras rörande de särskilda verkens och myndigheternas kostnader för avlöningar, expenser, resor m. m., på ett överskådligt sätt måtte lämnas uppgifter rörande användningen av de medel, som för dessa verks och myndigheters del årligen tagas i anspråk ur fastighetsfonden ävensom rörande de inkomster, som tillföras fonden. Härigenom lär nämligen ledning kunna för framtiden erhållas vid uppgörandet och prövningen av staterna för statens allmänna fastighetsfond.

Riksdagen, som i övrigt icke funnit anledning till uttalande i anledning av förslaget, får anmäla, att riksdagen

dels beslutat om inrättande från och med den 1 juli 1935 av en särskild fond, benämnd »Statens allmänna fastighetsfond», för redovisning av staten tillhöriga fastigheter i huvudsaklig överensstämmelse med de av departementschefen i statsrådsprotokollet över finansärenden för den 15 februari 1935 angivna grunderna;

dels till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond* för budgetåret 1935/1936 anvisat följande förslagsanslag, nämligen

under andra huvudtiteln	kronor	853,200
» tredje »	»	634,700
» fjärde »	»	309,600
» femte »	»	5,362,000
» sjätte »	»	177,300
» sjunde »	»	271,000
» åttonde »	»	3,512,000
» nionde »	»	659,000
» tionde »	»	339,900
» huvudtiteln XIII. Riksdagen och dess verk m. m. »	»	88,700;

dels ock godkänt ovan intagna förslag till inkomst- och utgiftsstat för statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1935/1936.

Stockholm den 29 mars 1935.

Med undersåtlig vördnad.